

**Economisch sterk Twenterand
met een sociaal kloppend hart**

Algemene Beschouwingen Begroting 2023

gbt gemeente
belangen
twenterand

Voorzitter, geacht college, leden van de raad,

Enkele volksvertegenwoordigers van onze fractie hebben reeds drie of zelfs meer raadsperiodes meegemaakt, maar een Begroting met dergelijke positieve saldo's over meerdere jaren hebben we nog niet eerder gezien. Ook niet voordat in 2015 de landelijke overheid onder meer de jeugdhulp en ouderenzorg over de schutting bij gemeenten kieperden met daaraan gekoppeld een miljoenenkorting.

Juichen doen wij overigens niet, want de huidige mondiale en nationale grillige tijdsgeest maakt veel onvoorspelbaar. Oké, het kabinet gaat inwoners - en straks wellicht bedrijven - grotendeels compenseren voor de hoge energieprijzen, maar op den duur zal dit onherroepelijk leiden tot bezuinigingen om zo de landelijke kas weer op niveau te brengen. Vrijwel altijd gaat dit ten koste van de uitkering aan gemeenten uit het Gemeentefonds. En met de hoge energieprijzen benoemen we slechts één aspect.

Wat er ook gebeurt, feit is nu dat de (meer jaren) Begroting de komende drie jaar sluitend is, behalve in 2026. Onze koepelorganisatie VNG noemt dit het ravin jaar. Tot vorige week was het tekort in dat jaar $\pm 3,6$ miljoen euro. Echter, vorige week werd bekend dat het kabinet eenmalig extra middelen beschikbaar stelt voor 2026, waardoor het tekort daalt iets onder 1 miljoen euro. Betekent wel dat we in 2027 hetzelfde oorspronkelijke probleem hebben. Tijd om achter te leunen is er niet bij en 2026 is nog steeds niet sluitend. De provincie neemt dit vierde jaar wel mee in haar financiële beoordeling.

Bij afronding van de coalitieonderhandelingen met ChristenUnie zijn we tot een weloverwogen lijst gekomen waar we willen bezuinigen en waar investeren. Uitgangspunt was een **'Economisch sterk Twenterand met een sociaal kloppend hart'**. Afsproken is, ongeacht eventuele meevallers, deze lijst onverkort uit te voeren en te verwerken in zowel de Uitgangspuntennotitie 2023 met een doorwerking naar de Begroting 2023. Dat heeft het college uitgevoerd, zo constateren wij. Bij de Kadernota 2024 volgt het overige deel bezuinigingen, want er moet nog één en ander worden uitgewerkt. Dat kost tijd. Vanwege de gemaakte afspraken met onze coalitiepartner zult u van ons voor wat betreft de eerdergenoemde lijst dan ook geen wijzigingsvoorstellen ontvangen.

Twenteboard / Bestuursovereenkomst (BOSS) / Agenda van Twente

In het Coalitieakkoord is over dit onderwerp het volgende vermeld: *"In verband met onze financiële situatie besluiten wij nu nog niet om de Bestuursovereenkomst Sociaal Economische Structuurversterking Twente te ondertekenen. Wel zullen wij bij de Twente Board aangeven dat het onze intentie is om over 3 jaar, en zo mogelijk eerder, alsnog te willen aansluiten."*

Gezien de gewijzigde omstandigheden sinds het uitkomen van de meicirculaire en de kabinetsplannen gepresenteerd op Prinsjesdag, is 2026 nog steeds een jaar waar ongeveer 1 miljoen euro moet worden bezuinigd. Dit is exclusief de nadelige gevolgen voortkomend uit de huidige mondiale en nationale grillige gebeurtenissen, waarvan de afloop ongewis is.

Betekent dat we in de periode 2023 t/m 2025 wel kunnen deelnemen aan de Agenda van Twente. Een uiterste mogelijkheid, want de economische omstandigheden zullen alleen maar slechter worden. Niettemin hebben we ons college op pad gestuurd om 3 jaar deel te nemen. Echter, Twenteboard geeft in een brief aan dat dit niet hun voorkeur heeft. Is dit een rigoureuze afwijzing? Daarnaast wil men het liefst dat Twenterand de bestuursovereenkomst (BOSS) tekent. Laatst is gezien de voorwaarden voor ons niet bespreekbaar, want dat zou betekenen dat we voor 'eeuwig' hieraan vastzitten.

We storen ons overigens aan de hooghartigheid van de Twenteboard inzake de N36. GemeenteBelangen Twenterand heeft vanaf haar oprichting in 2006 een bewonersinitiatief gesteund van een Westerhaarse inwoner. Sindsdien is de belangstelling voor een veiligere N36 langzamerhand toegenomen en kreeg het een breder draagvlak. De Twenteboard en haar voorgangers waren lange tijd in geen velden of wegen te bekennen. Pas op het laatste moment, nadat de gemeente Twenterand aangaf meer inzet en lobby te

verwachten van hen, liet de Twenteboard daadwerkelijk iets van zich horen. Toen was echter al aangekondigd dat er veel geld zou komen om de N36 veiliger te maken.

Laaggeletterdheid, Automaatje en Innovatiefonds

Wat goed is moet je niet veranderen. Wat beter is en zijn waarde heeft bewezen moet je borgen. Dit laatste is het geval bij laaggeletterdheid en Automaatje Twenterand. De afgelopen jaren zijn beide projecten incidenteel gedekt. Als we de omschrijving lezen wordt ons niet geheel duidelijk of dat nu wederom gebeurt. Er wordt verwezen naar bijlage F en "ruimte voor ontwikkeling". Wij gaan er vanuit dat de dekking structureel verwerkt wordt. Het document Twenterand Financieel Duurzaam Gezond laat zien dat het kan.

Voor wat betreft het Innovatiefonds is het volgende in het Coalitieakkoord vermeld: "Het Innovatiefonds heeft mooie resultaten opgeleverd om vernieuwing in het sociaal domein te bevorderen. Om versnippering te voorkomen kan er nog beter op gestuurd worden.

- We willen het Innovatiefonds tegen het licht houden. Geslaagde pilots moeten in samenspraak met de initiatiefnemers geborgd worden. De pilots met de grootste succeskans krijgen voorrang."

Dat "tegen het licht houden" hebben wij voor zover wij weten nog geen resultaten van teruggekoppeld gekregen. Dat willen we eerst afwachten. Daarom kunnen wij eerst akkoord gaan voor het jaar 2023.

Scheidingspunt

We hebben vlak voor de zomervakantie een rapportage ontvangen van de scheidingsdeskundige. Buiten dat wij deze kwalitatief mager vonden is er geen mogelijkheid geweest voor de gemeenteraad hierover te debatteren. Temeer het project reeds met 1 jaar is verlengd. We weten dat het een collegebevoegdheid is, maar voor de Kadernota 2024 willen wij graag een geactualiseerde rapportage ontvangen.

Gevolgen hoge energieprijzen accommodaties

Wij vinden onze lokale voorzieningen van cruciaal belang voor het welbevinden van onze inwoners en de leefbaarheid in de kernen. Zo maakten we het eerder al mogelijk dat bijvoorbeeld buurt-/dorpshuizen en speeltuinverenigingen, die in hun voortbestaan werden bedreigd, financiële steun ontvingen voor misgelopen inkomsten als gevolg van coronamaatregelen.

De huidige hoge energieprijzen, die wellicht nog harder gaan stijgen de komende maanden, zorgen er vrijwel zeker voor dat er lokale voorzieningen zijn die (wederom) in hun voortbestaan worden bedreigd. Daarom hebben wij het college gevraagd één en ander in kaart te brengen als het gaat om onze (sport/culturele/multifunctionele) accommodaties. Afhankelijk hiervan komen we met een voorstel.

Afval

In Twenterand gebruiken we het Diftar-systeem voor de afvalinzameling (= afval scheiden bij de bron). Een systeem welke goed is ingeburgerd bij onze inwoners, waarbij de kosten zo laag mogelijk blijven en de ingezamelde afvalstromen zo schoon mogelijk blijven voor hergebruik. Door het afval goed te scheiden hebben de inwoners ook direct invloed op haar eigen kosten van de afvalinzameling. Een belangrijke factor is bewustwording. Zo kun je bij de aankoop van producten al rekening houden met het verpakkingsmateriaal of afval wat overblijft. Daarom is een regelmatig goede voorlichting en communicatie een belangrijk onderdeel voor de bewustwording.

Doordat de grijze restafvalcontainer gemiddeld minder vaak wordt aangeboden (6x) en dat de PMD-containers steeds voller worden, is een optimalisatie van de inzamelstructuur ook mogelijk wanneer de frequentie van het ledigen van de restafvalcontainer iets lager wordt. In plaats van 1x per 4 weken naar 1x per 5 weken. Daar staat tegenover dat de PMD-containers vaker wordt leeg gehaald: van 1x per 4 weken naar 1x per 3 weken. De kosten van ledigen blijven gelijk, terwijl het gedrag van nog beter scheiden wordt gestimuleerd. Wij zullen het college vragen met een voorstel te komen.

Er wordt voorgesteld om het vaste tarief met € 15,84 per huishouden te verhogen. Met name landelijke - niet beïnvloedbare - aspecten zijn hier debet aan. Niettemin gaan wij voorstellen om het vaste tarief minder snel te verhogen, namelijk met € 10 per huishouden. Hiermee wordt de tariefsverhoging van de verwerkingskosten van Twence gedekt. Wanneer je het principe hanteert 'de vervuiler betaalt' moet het vaste tarief niet onnodig te hoog oplopen. Te meer de voorziening Afvalverwerking nog ruim voldoende gevuld is, zodat onverwachte kosten hieruit opgevangen kunnen worden. Een hogere dividenduitkering dan begroot van Twence of Rova zou terug kunnen vloeien naar de voorziening Afvalverwerking om zo de post Afvalverwerking op lange termijn ook goed betaalbaar te houden voor de inwoners.

Duurzaamheidsfonds

De asbest-gelden waren aanvankelijk bedoeld voor de inwoners om asbestdaken te saneren. Nu de wettelijke verplichting is vervallen en aanvragen vrijwel nihil zijn, kunnen deze gelden voor de verduurzaming van woningen worden ingezet. Wat ons betreft louter voor isolatiemaatregelen voor de meest slecht geïsoleerde woningen. Er is € 200.000 beschikbaar. Bij de begrotingsbehandeling stellen wij dan ook voor deze gelden in de Reserve Duurzaamheidsfonds te storten. Hierdoor ontstaat een derde tranche, zodat inwoners ook in 2023 aanspraak kunnen maken op deze gelden.

Sport en duurzaamheid

We lezen dat er een nieuwe Sportvisie 2023-2026 én Sportaccommodatiebeleid 2023-2030 wordt geïmplementeerd met een afgeleid uitvoeringsplan waarin onder andere aandacht voor verduurzamingsacties. Wij willen hierin graag een versnelling aanbrengen en zullen middels een voorstel het college verzoeken om met plannen te komen voor vervanging van de energie slurpende gas ontladingslampen op de diverse sportaccommodaties.

Uit informatie is ons namelijk gebleken dat de kosten voor zes masten met elk een led armatuur van 1.000 Watt de vereiste lichtsterkte geeft om trainingen te houden. Daarmee bereiken we al gauw een besparing van 50 % ten opzichte van de huidige verlichting. Het basispakket zou beschikbaar kunnen worden gesteld met daarbij de optie voor de verenigingen tot aanpassing van bijvoorbeeld de lichtsterkte op eigen kosten.

Het is overigens sowieso goed de sportverenigingen te wijzen op subsidiemogelijkheden. Zo kan bij inkoop van bijvoorbeeld de hierboven genoemde duurzame led armatuur een sportvereniging meer subsidie ontvangen dan als de gemeente de inkoop voor haar rekening neemt.

Tot slot

We zijn tevreden over deze begroting. Echter, de toelichting/duiding van de bezuinigingen op pagina 18 en 19 vinden we soms verwarrend en niet corresponderen met de maatregel. Wij hebben sterk het idee dat hier niet voldoende en eenduidige afstemming over plaatsvindt. Daar moet echt aan gewerkt worden. In de vragenlijst gaan wij hier verder niet op in. Wel hebben we enkele opmerkingen dan wel vragen weergegeven in deze beschouwing. De vragen hebben wij, samen met andere meer technische vragen, separaat meegezonden via de vragenbijlage.

In deze beschouwing hebben we - zoals te doen gebruikelijk - reeds benoemd welke voorstellen wij voornemens zijn in te dienen. Andere fracties kunnen dit alvast in overweging nemen. Mocht uit de beschouwing van andere fracties voorstellen in dezelfde richting waar te nemen zijn dan zullen wij elkaar uiteraard opzoeken.

Fractie GemeenteBelangen Twenterand

Vriezenveen, maandag 10 oktober 2022